

INSERTIUNI:

se plătesc cu prețuri foarte reduse.

Manuscrisurile sunt a se adresa redacției și acelea nu se înapătează.

Epistole nefrancate nu se primesc.

ACTIVITATEA

ABONAMENT:

Pe an 6 cor. pe 1/2 an 3 cor.

Pentru plugari—țărani pe an 4 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe an 16 franci.

Un număr costă 12 bani

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

Apare în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

Promovătorii Thaliei Române la Brad.

Duminecă și Luni »Societatea pentru înființarea unui teatru român« își ține adunarea generală anuală în opidul Brad, care singur a fost locul de scenă teatrală a unei drame sfâșietoare, a căruia actori plătiră cu viața rolul lor, parte în capetul din jos al Devei și căpeteniile în Alba-Iulia.

Frații noștri din părțile istoricului Zarand vor avea prilej a auzi din rostul viu a academicianului-președinte, cuvintele înălțătoare despre scopul acestei instituțiuni, pe cari numai el le știe spune cu atâta căldură, pătrundere adâncă și iubire de neam.

Convingerea nestrămutată eară va fi vestită cu glas tremurător, însă plin de duiosie, ce te mișcă și captivează pentru Thalia Română, a căreia stindard el l'a arborat și-l duce falnic din răsărit de soare către apus și dela miază-zi către miază-noapte, pe tot locul unde suflarea românească este dornică de înaintare pe terenul cultural.

Ilustrul bărbat poartă în peptul seu convingerea, că între toate soiurile de poezii, teatrul ocupă locul întâiu, în cadrele lui se unesc: oratoria, cântul-musica și pictura, nu este numai cel mai nobil și de folos, fără în timpul de acum este cea mai universală și mai influențatoare petrecere, pentru-că înrăiează distractive asupra inimii și spiritului; ne învață cunoașterea omului, ne apără de viclenii și vestește morală. Teatrul este cea mai bună școală de viață filosofică-practică.

Prin muncă și perseverență s'a ajuns la multe fapte bune și frumoase,

a zis odinioară înțeleptul Socrates. Aceasta i-a servit și dlui Iosif Vulcan drept busolă în acțiunea sa, ce de atâția ani desvoaltă pe lângă ținta ce-și propusese. Să va fi convins de atâteaori, că rădăcinile muncii sunt amare, ear' urmașii sei se vor convinge, că cu atât mai dulci vor fi fructele ei.

Tot de dorul acesta sunt cuprinși și sfetnicii, ce sunt dați de ajutor iubilantului președinte. Lei toți poartă în inima lor focul iubirii de neam și concură din puteri încordate, ca scopul să fie ajuns mai curând de cât s'ar aștepta. Așa ne și place a vedea lăcării Thaliei Române în jur de farul luminător, ca împreună să reverse lumina binefăcătoare asupra semenilor lor.

Și acum după ce cunoaștem rîvna, ce fiecare zarandean o poartă în sufletul seu pentru tot ce este bun, folositor și înălțător, suntem convinși, că mic cu mare, cărturar și țeran, se vor grupa în jurul conducătorului natural și a cărmaciului dibaciu, a Prea Onoratului Protoprosbiter Vasile Dămian și împreună vor face, ca »Societatea pentru fondul de teatru național român« să aibă succes strălucit întru toate.

Din partea noastră dorim celor întruși rezultat îmbelșugat, atât material, cât mai vîrtos moral.

Acela, ce a stat la legănul societății, să-i ajute Atotputernicul să ajungă și la botezul Thaliei Române!!

Steaua conducătoare a vieții Sale!!

Convocare.

In sensul §§-lor 23 și 26 din statute membrii »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« se convoacă în

Adunare generală ordinară

la Timișoara pe zilele 21 și 22 Septemvrie st. n. 1904.

Programul adunării este:

Ședința I.

Mercuri, la 21 Sept. 1904, la orele 11 a. m.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegaților prezenți.
3. Raportul general al comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor:
 - a) pentru examinarea raportului general;
 - b) pentru cenzurarea închierii conturilor anului 1903 și a proiectului de budget pentru anul 1905;
 - c) pentru înscrierea membrilor.
5. Presentarea propunerilor eventuale.

La orele 5 după amiază ședința festivă a secțiilor științifico-literare.

Ședința II.

Joi, la 22 Sept. st. n. 1904, la orele 10 a. m.

Ordinea de zi:

1. Raportul comisiunilor.
2. Alegerea comitetului central și a funcționarilor Asociațiunii.
3. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1905.
4. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal.
5. Închiderea adunării generale.

Se observă, că eventualele propuneri au să fie prezentate în scris președiului Asociațiunii (în Sibiiu, Strada Morii Nr. 8), cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiiu, din ședința comitetului central al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, ținută la 28 Iulie 1904.

Iosif St. Șuluțiu m. p.,
vice-președinte.

Dr. C. Diaconovich m. p.,
prim-secretar.

Mijloacele de a prevedea timpul.

»Agriculorul, grădinarul, vierul, au adesea necesitate de a cunoaște timpul a doaua sau a treia zi, pentru a ști cum să-și deriveze lucrările lor.

»Instrumentele meteorologice pot a-reța, aproape cu precisiune starea actuală a timpului, însă nu pot să prevadă și ce are să se întempe peste două sau trei zile.

»Intr'un climat atât de variabil ca al nostru, prevederea timpului e ceva greu și reunesc diferitele cunoștinți locale sau observațiuni generale, pe care voi căuta a le schița cât mai pe scurt.

»Prevederea timpului cu ajutorul instrumentelor. Dintre care cel mai principal e Barometru. Barometrul se compune dintr'un tub de sticlă ce conține mercur și un strat de aer. El indică precisiunea acestei coloane de aer asupra mercurului și variațiunile acestei presiuni, sunt strâns legate de diverse alte fenomene atmosferice. Alte barometre se bazează pe proprietatea ce au firele de pîr de a se lungi sau micșora, când atmosfera devine umedă sau uscată.

De ordinar barometrul se urcă mai mult sau mai puțin dimineața, între orele 9—10, și după amiază între 2—4 începe a se coborî din nou când începe a se urca eară. O mișcare contrară acestea e semn de schimbare a timpului. Când barometrul fiind deja la variabil; coboară, anunță ploaie. Mercurul se urcă întotdeauna când timpul va deveni frumos. Vîntul despre miază-noapte și miază-noapte și apus, țin barometrul de-asupra înălțimii mijlocii, acel dela miază-zi îl țin de dedesbut. Când se va întempla un uragan, agitațiunile barometrului sunt mai active, el se urcă repede când uraganul e pe sfârșite. Când mercurul se coboară vara pe un timp cald sunt semne de furtună, când se urcă eara e semn de frig. Dacă se coboară pe timp friguros e

FOIȘOARA

Amintiri din anul 1866

de Ioan Mihaiu, proprietar în Orăștie (Urmare) (4)

I. l u p t ă:

Canonada dela Salney.

Inainte de a mă demite la descrierea acestei lupte în care regimentul nostru a primit botezul de sînge, aflu de lipsă a arêta legătura tactică în care se afla regimentul; el aparținea la al II. corp de armată sub comanda locotenent mareșalului contele Thun-Hohenstein și cu regimentul de infanterie Prinz zu Holstein nr. 80, apoi al 11-lea batalion de vînători adecă: 7 batalioane și o baterie cu 7209 ostași, 323 cai și 8 tunuri — forma brigada general-majorului baron Saffran.

Aflându-ne dară în 29 Iunie în castrul dela Pless — precum amintii mai sus — dimineața pe la 6 ore se și luară dispozițiuni pentru pregătirea menagei. Spre acest scop unii feciori porniră pentru a procura lemne, alții pentru a aduce apă și eară alții pentru a primi urezul și carnea ce se tăia și împărția la fața locului. Cu ocaziunea acestor pro-

curări întimpnau feciorii de multe-ori mari greutăți, mai ales când lipseau în apropiere păduriile, lemnele trebuincioase erau siliți să și-le caute în satele învecinate rupându-le din garduri și chiar clădiri economice.

Pregătirea menagei trebuia făcută cu toată posibila grăbire, pentru-că în tot momentul putea urma porunca de plecare cu atât mai vîrtos, că declararea războiului din partea Prusiei se făcuse deja în 21 Iunie, eară din 26 Iunie — de când principele de coroană al Prusiei Fridrich Wilhelm comandantul armatei II. trecînd frontierele Boemiei și luându-și cartirul principal în Braunau — luptele se țineau lanț. Abia gătaseră feciorii cu mîncarea menagei și sosi porunca de plecare. Un marș anevoios ne sta înainte; era o căldură amețitoare și o pulbere pe drum, de-și părea că feciorii sunt ninși de zăpadă. Influența acestor împrejurări nefavorabile a și avut triste urmări; căci mai la toată suta de pași întâlneau grămizi de soldați loviți de insolăție și picați la pămînt din regimuntele ce porniseră naintea noastră. Chiar și în regimentul nostru s'au întemplat mai multe asemenea casuri, din cari unele s'au terminat cu decese.

Aveam încă o distanță bunicică de percurt până la locul destinațiunei noastre și bubutul tunurilor se auzea din ce în ce mai

tare: decurge adecă lupta dela Königinhof. Pe la 5 ore d. a. când au ajuns pe înălțimile platoului dela Salney, lupta era deja decisă și cu ochianul puteai observa, că armata noastră se află în deplină retragere; era evident că am sosit prea tîrziu pentru-ca succursul corpului nostru de armată se mai poată contribui la o schimbare favorabilă a luptei. Cu toate acestea luasem o poziție de luptă și stam gîta ca în tot momentul să pășim în acțiune. Dar' se vede că și inimicul din cauza oboselei nu a mai încercat diversiuinea ce presupuneam că ar intenționa-o contra noastră și așa sfîrșindu-se lupta către 8 ore sara, s'a putut concede soldaților odichna de care aveau atîta trebuință.

Cun și-au pus feciorii puștile în piramide s'au culcat pe pămînt și erau ca amorțiți. Abia după 1 oră de repaus vedeai cîceolea câte unul ridicându-se și scuturându-și extremitățile înțepenite ale corpului. Exemplului acestora urmau apoi și ceilalți și mult după 2 ore erau reculeși și dispărută orice umă de oboseală. Imi aduc și astăzi cu plăcere aminte de pîrul stufos și cu crengile răsclătite sub care ne-am așezat noi vr'o 15 ofițeri și care ne-au servit de bun adăpost chiar și în contra unei ploii mîrunte ce venia în dese intervaluri.

Ear' nu mult ne-am putut bucura de odichna aceasta, căci în urma unui ordin primit către 11 ore noaptea partea cea mai mare a regimentului trebuie să stea cu pușca la picior (Bereitschaft) eară 1 și 2 compenie porniră spre locul ce li-s'au fost destinat pentru patrulare. Ordinul acesta s'a dat și altor trupe, căci am observat în decursul marșului nostru, cum piopirii și cei dela geinu lucrau la aseptarea terenului pentru plasarea tunurilor; se prevedea lupta ce avea să urmeze mîne. Și într'adevăr, că nici nu se crepase de ziuă și inimicul începî o comandă teribilă; unele din proiectele sale loviră drept în castrul nostru unde feciorii se aflau pe lângă focurile la care ferbeau căldările cu menagea. În prîpa cea mai mare se puse regimentul în marș și ocupă pozițiile ce i-se asigurase pentru cazul unui atac.

În prima aceasta luptă regimentul nu a avut un rol mai însemnat fiindcă — aflându-se corpul nostru de armată într'o poziție foarte acomodată pentru defensivă, — inimicul nu a cutezat a încerca vr'o respingere a noastră, bine vîzînd, că aceasta nu numai că i-ar succede, fără ar plăti-o și cu mari pierderi, și așa lupta în partea cea mai mare s'a desfășurat în jurul artileriei.

(Va urma).

semn de dejgheț. Dacă mercurul se urcă pe un timp urât și continuă a se urca mereu, cu toate că timpul e tot ast-fel de două-trei zile, însemnează că va ține multe zile timp frumos; și, în fine, dacă mercurul scade și continuă a scădea mereu 2—3 zile, aceasta arată ploaie multă și probabil însoțită de vânt.

Însă neavând toată lumea barometru, s'a căutat alte indicii, mai la îndemână fie-căruia pentru a prevedea starea timpului. Din observațiuni îndelungate s'a aflat că soarele și luna; stelele, nouri, vânturile, oare-care plante; animale, minerale, chiar, prezintă oare-care semne particulare, după care se poate prevedea în mod neîndoios schimbările timpului.

Soarele e un barometru ieftin și la îndemâna tuturor. El arată că peste puțin va fi vânt: când răsare dimineața, având o culoare spălăcită, rămâne roșiu, cu discu foarte mare, cerul fiind roșiu în spre miez-noapte, se înalță păstrându-și culoarea roșie; înconjurat de unul sau mai multe cercuri obscure, sau de raze roșii, având aspectul găunos. Când pare a fi despărțit în două și înconjurat de un mare cearcăn e semn de tempesta.

Soarele arată ploaie. Când răsare întunecat, parând a fi muiat în apă, se înalță roșiu și cu bande negre amestecate cu raze roșii, e d'asupra unor nouri groși, înconjurat fiind la răsărit de un cer roșiu.

Ploile repezi nu țin nici-odată mult, dar' când cerul se acoperă de nori cu încetul și când soarele, luna sau stelele se întunecă din ce în ce, e semn că va ploa cel mult șase ceasuri.

Soarele arată timp frumos. Când răsare limpede și cerul a fost tot astfel în timpul nopții. Nouri cere-l înconjură la răsăritul lui se îndreptează spre apus, sau când e înconjurat de un cearcăn care se îndreptează din ce în ce, se poate aștepta mai îndelung la timp bun, de unde francezii au și zicătoarea populară: *roge soirée et grise matinée, sont signes certains d'une belle journée.*

Luna arată vânt, când pare mai mare ca de obicei, cu o culoare roșie, vârfurile ascuțite și negricioase și înconjurată de un cerc clar și roșiu. Dacă cercul lunii e dublu și pare a fi îmbucătățit, e semn de furtună. Cu apariția lunii noi se întâmplă mai adesea și o schimbare de vânt.

Luna arată ploaie, când discul său e palid, cu vârfurile tocite, un cerc împrejurul lunii însoțit de un vânt despre miez-zii, arată ploaie a doua zi. Când luna nu e vizibilă de cât în a patra noapte, și suflă vântul dela miez-zii, în luna aceia va fi multă ploaie.

Luna arată timp frumos, când petele ei sunt foarte distincte, când, fiind, plină e înconjurată adesea de un cerc strălucitor. În a 4-a zi dela aparițiunea ei dacă are coarnele ascuțite, va fi timp frumos până la luna plină. Când discul său va fi strălucitor 3 zile, după schimbarea lunii și înainte de a fi plină, indică întotdeauna un timp frumos.

După fiecare lună nouă semi-plină, se întâmplă mai adesea ploaie urmată de un timp frumos.

Stelele arată ploaie, când par mult mai mari și mai palide, strălucirea lor e de abia vizibilă, sau sunt adesea înconjurate de un cerc. Vara când suflă vântul despre răsărit și stelele par mai mari ca de obicei, va veni o ploaie neașteptată.

Semn de timp frumos și frig. Stelele se arată mari, cât cățelele, după cum îi zice poporul, și în mare număr, strălucind ca o lumină viuă.

Nouri arată că va fi vânt, când se mișcă încet, când se arată de odată la miez-zii sau la apus, roșu ca și cerul mai ales dimineața. O ploaie mică după un vânt puternic, e un indiciu sigur că tempesta va înceta, de unde și proverbul că: ploaia mică îndepărtează vânturile mari.

Norii arată ploaie, când au aspectul unor munți cari se îndeasă unul în

altul, venind dinspre miez-zii și schimbând adesea direcțiunea. Când sunt numeroși mai ales seara, în direcțiunea de miez-noapte și răsărit, când sunt negri și vin dinspre răsărit, indică ploaie în noaptea următoare, dacă vin dinspre apus va ploa a doua zi, când ei au aspectul lănos va ploa după 2—3 zile.

Vara, când într'o localitate vecină a plouat mult și se formează mai multe straturi de nori, se poate aștepta o ploaie dar' de scurtă durată, pentru că umeditatea din care s'a format nu e destul de considerabilă.

Ploaia va fi de asemenea de scurtă durată, când cerul acoperit de nori dimineța și aerul fiind liniștit, razele soarelui vin a străbate norii, căci căldura dilatând aerul din stratele superioare, îl face capabil a reține mai multă umiditate și timpul va deveni în curând senin.

Dar' dacă sunt în aer mai multe straturi de nori și încep vânturi umede, ploaia va ține mult.

Va ploa numai pe alocurea când norii se mișcă cu viteze diferite, lăsând astfel intervale, în trecerea lor unii peste alții.

Dacă pleia începe cu o oră sau două înainte de răsăritul soarelui, e speranță că la amiază va a frumos, dar dacă va ploa o oră sau două după răsăritul soarelui în general va continua a ploa mai toată ziua.

Când ploaia vine dinspre miez-zii, însoțită de un vuet puternic care încețază după 2—3 ore, pe cât timp ploaia va continua, atunci putem fi siguri că va ploa aproape neîncetat 12 ore și chiar și mai mult mai ales toamna sau primăvara.

Vara aceste ploii, nu durează de cât foarte rar mai mult de 24 de ore.

Nouri arată timp frumos, când la apusul soarelui par aurii, risipindu-se încet, încet, când nuori mici par a coborî și merge în contra vântului; când sunt albi și, în fine, când soarele fiind pe orizont, cerul pare mai rotund și mai înalt.

Afară de aceasta mai sunt și alte idicii, după care poate prevedea timpul, rezultate din viața plantelor, a animalelor, din modul cum se comportă unele minerale, etc.

Însă aceste fiind cunoscute mai de tot plugarul mă dispensează de a le mai enumera.

•Câmpul•

Marin Stănescu.

Păstrarea laptei.

Ne găsim tocmai în perioada căldurilor mari. În acest sezon o chestiune, care interesează pe toți cultivătorii și în special acei ce se ocupă cu exploatarea laptei este fără îndoială cea relativă la păstrarea laptei și la regulile de păzit pentru a feri laptele de încheagare.

Această alterare are o cauză, a cărei origină este existența fermenteilor sau microbilor, care găsesc în lapte toate substanțele necesare repedei lor dezvoltări și înmulțiri, și luând parte din aceste substanțe modifică compozițiunea laptei, care atunci devine foarte ușor alterabil.

Să suprimăm această cauză (microbii) precum și toate cele cauze care favorizează dezvoltarea acestor microbi, și astfel vom păstra acest produs un timp relativ destul de lung, în care timp îl vindem, îl facem unt, sau îi dăm ori care altă destinațiune.

Sau este demonstrat că acești microbi nu se prezintă în lapte când vaca este sănătoasă. Ei sunt aduși de aerul mai mult sau mai puțin viciat al grajdurilor, se aduc pe mâinile pline de pământ și une-ori chiar de bălegar al persoanelor însărcinate cu mulsul, prin murdăriile sau resturile unei mulsori anterioare, rămase pe diferitele scule.

Stricarea laptei în definitiv trebuie atribuită mai mult manipulării lui decât compozițiunei lui. Fără îndoială că laptele se strică mai iute vara, din cauză că căldura grăbește dezvoltarea acestor microbi.

Prima grijă ce trebuie să o avem este prin urmare aceea că grajdul, vasele și toate obiectele întrebuițate la mulsul și păstratul laptei să fie într'o stare perfectă de curățenie. După fiecare mulsoare sculele trebuie spălate cu apă feartă cu sodă, și apoi clătite cu apă rece curată.

Foarte rare ori se spală sfărcurile ugerului înainte de a mulge vacile. În cele mai multe cazuri sfărcurile se spală cu lapte muls la început sau chiar cu laptele dela altă vacă.

Acest obicei trebuie părăsit fiindcă e cel mai sigur mijloc de a împedea păstrarea laptei, căci acesta e cel mai bun procedeu de a introduce în lapte tot felul de microbi, fiindcă nu ne preocupăm prea mult la muls dacă mâinile sunt murdare.

Proba experimentală în această privință a făcut-o profesorul Soxhelt. S'au ales 3 vaci dintr'un grajd ținut murdar, care au fost mulse în condițiunile obicnuite, ear' laptele muls s'au răcit imediat la 17° spre a fi păstrat. Alte 3 vaci din același grajd au fost scoase afară din grajd, sfărcurile spălate și apoi mulse. Pe când laptele dela primele 3 vaci s'a încheagat după 23 ceasuri laptele, dela celelalte 3 vaci a resistat 16 ceasuri mai mult.

Prin urmare curățenia este condițiunea principală spre a asigura laptei păstrarea în stare bună, căci prin acesta se împuținează influențele exterioare, care pot să-l altereze.

O altă cauză de combătut este temperatura. Fiind prea mare ea favorizează dezvoltarea microbilor, provocând astfel o încheagare repede. Prin urmare îndată ce laptele s'a muls, trebuie să i-se micșoreze temperatura fie punându-l într'un refrigerent fie punând vas le cu late într'un vas mai mare plin cu apă rece și pus afară din grajd.

Nu vom recomanda întrebuițarea produselor chimice, ca bicarbonatul de sodă, calcea, acidul salicilic, acidul boric, boraxul etc. întrebuițarea lor constituie o falsificare și de altfel ele n'au o acțiune decisivă când se întrebuițază în doze prea mici, fiindcă în doze mai mari se poate cunoaste laptele chiar după gust.

Oxygenul și acidul carbonic au dat rezultate bune, însă întrebuițarea lor este de resortul industriei.

În casă, se prelungește păstrarea laptei ferbându-l însă trebuie să recunoaștem că în această stare laptele dobândește alt gust. Este mai bine să recurgem la pasteurizare, a cărei aplicare în ferm mai cu seamă nu prezintă nici o dificultate.

Pasteurizarea are de scop de ține laptele ca la $\frac{3}{4}$ ceas la o temperatură de 100, spre a distruge astfel cea mai mare parte din microbii pe care îi conține, și apoi de a-l ține într'un vas oare care astupat în mod ermetic spre a-l păzi de contact cu aerul.

La pasteurizare ne servim prin urmare de sticle, care se poată rezista la temperatura apei în clocote (100°), prevăzute la gură cu câte o rondelă de cauciuc în genul celor întrebuițate la sticlele de bere, limonadă etc. și apoi sticlele sunt astupate cu dopuri de sticlă sau de porțelan.

Sticlele deschise se introduc într'un coș, ca cele întrebuițate la transportul sticlelor de vin, apoi cu totul se bagă într'o căldare cu apă clocotind. Neapărat că în sticle este pus laptele. Să lasă să fearbă 15 minute după care se scoate coșul cu sticle, se astupă cu dopul cu rondela de cauciuc obținându-se o închidere ermetică și în această stare laptele se poate păstra 2 sau 3 zile fără a se strica.

Dela direcțiunea școalelor medii gr.-or. rom. din Brașov.

Înștiințare pentru anul viitor.

Anul școlar 1904—1905 se va începe în 1 Septembrie 1904 st. v., adică în 14 Septembrie st. n. Părinții cari doresc a-și da copiii la aceste școale, sunt poțitiți a se prezenta cu fiii sau cu ficele lor în cancelaria direcțiunilor respective în zilele de 1, 2 și 3 Septembrie v., adică 14, 15 și 16 Septembrie st. n. pentru înmatriculare. — Școlarii, cari se înmatriculează pentru primădată la școalele noastre medii, vor aduce testimoniu școlar, extras de bo-

tez și certificat de revaccinare. *Testimoniu școlar de pe clasa precedentă au să-l prezinte toți școlarii, cari vin a se înmatricula, așa-dar' și școlarii, cari au absolvat clasa precedentă la școalele noastre.* În 30, 31 August și în 1 Sept. v. dela 8—12 ore a. m. și dela 3—5 ore p. m. se vor ținea examenele supletorii și de emendare. Cei-ce s'ar prezenta mai târziu, au să petiționeze la direcțiune, dovedind cu atestat valabil cauza întârzierii.

Toți școlarii, cari intră în prima gimnasială sau în I. reală pot fi supuși unui examen de primire conform normativelor existente. Examenul de primire se va ținea în 31 August v., 1 și 2 Septembrie v.

Nota. — Școlarii, cari vin dela un institut, unde în gimnasiul superior nu au învățat limba grecească, au să fie supuși unui examen de primire din limba grecească.

Didactrul în gimnasiul inferior și școala reală este de 24 coroane pe an, ear' în gimnasiul superior (cl. V.—VIII). de 40 cor. pe an. — Cei înmatriculați pentru prima-dată mai plătesc odată pentru totdeauna o taxă de primire de 8 coroane. Școlarii neromâni plătesc didactrul, taxa de primire și taxa pentru fondul de pensiuie dublu. Taxa pentru fondul de pensiuie este în gimnasiul superior 10 coroane, ear' în gimnasiul inferior și școala reală de 6 cor. (cei scutiți de didactru plătesc $\frac{1}{2}$ din această taxă); taxa de tistimoniu și de anuar e de 3 cor. (cei scutiți de didactru plătesc numai 2 cor.); ear' taxa de bibliotecă este în clasele inferioare 60 bani, în cele superioare 1 cor. (Taxa de membru la societatea de lectură a studenților este pentru cl. V. și VI. gimn. 1 cor., pentru cl. VII. și VIII. gimn. 2 cor.).

Didactrul se poate plăti în 2 rate semestrale; $\frac{1}{2}$ la înscriere, ear' $\frac{1}{2}$ la începutul semestrului II., dar' celelalte taxe se plătesc de-odată și întregi cu ocaziunea înscrierilor.

Școlarii cari vor să fie scutiți de didactru trebuie să-și înainteze petițiunile lor la mâna D-lor profesori de clasă respectivi până în 30 Septembrie stil vechiu.

1) Îndreptățiți a petiona sunt acei școlari săraci, cari au moralitate bună și nota generală din studii foarte bine sau bine.

Cu nota *suficient* pot fi scutiți numai acei elevi, cari sunt din Brașov și cercetează clasa I. și II. gimnas. sau reală.

2) La petițiune să acude *atestatul de paupertate* al oficiului comunal, *vidimat și de parochul local.*

3) Cei-ce vin dela alte școale au să acudă și testimoniu de clasă ultim.

—*—

Buruenile în sămănături.

Sămănăturile toate, nu au alt dușman mai vătămător de cât buruenile. Între burueni și sămănăturile făcute de om, este o luptă continuă, pentru hrana care se află în pământ și din care trebuie să mănânce și unele și altele.

Cum ogoarele săteanului român sunt necurățite de burueni: grâul orzul, ovėsul etc., sămănat pe ele, nici-odată nu-și au în comerțiu valoarea ce ar trebui să aibă, căci nu au ajuns la complectă lor creștere, din cauza buruenilor, cu care au trebuit să împartă aceeași hrană și de care sunt înăbușite.

Dar' nu numai hrana, o iau buruenile, din pământ, plantelor, ci și apa. Din cercetările făcute, s'a constatat că un kilogram de fân uscat, când a fost verde — în timpul creșterii — a avut trebuință de 300 kilograme apă; deci 30 kilograme burueni uscate, de pe un locșor sămănat cu grâu, iau acestuia în timpul creșterii 9.000 kilograme apă: Apa în pământ trebuie socotită ca un

capital, plugarul priceput, trebuie să și-l înmulțească și păzească de a nu-l pierde.

Pe lângă hrană (azot, acid fosforic, potasă etc.) și apă, buruenile mai iau plantelor și lumina, fără de care plantele nu mai au o creștere regulată.

De aci ușor înțelegem, că grânele ce au împărțit hrana, apa din pământ și lumina soarelui, cu buruenile netrebuicioase, sunt de puțină valoare, căci pe de o parte nu și-au ajuns completa lor creștere, ear' pe de alta, nici așa cum sunt de slabe, nu cuprind toate părțile nutritive complete (azotoase); astfel că pe lângă valoarea scăzută a grăunțelor ușoare, mai vine și scăderea lor din cauza amestecului cu semințe straine (neghină, măzărliche etc. etc.) Iată dar' cum se face că munca țărânului este fără preț bun și — după un proverb ce-l au nemții — *„buruenile mănâncă dintr'o strachină cu țărânuș”*.

* * *

Este știut că cu cât grâul, orzul, ovășul, etc., au mai mare greutatea hectolitrică, cu atât și prețul lor e mai ridicat; și de asemenea cu cât sunt mai bine curățite de semințe străine, cu atât mai mult sunt căutate și bine plățite.

În străinătate, und Țara Românească, este a treia din lumea întreagă, care trimite spre vânzare cel mai mult grâu, este judecat — grâul — și plătit, după greutatea hectolitrică și curățirea de alte semințe, căci cu cât un grâu este mai greu, cu atât este mai hrănit, (având mai multe substanțe azotoase sau proteice); ear' grânele ușoare, fiind lipsite de părțile hrănitore complete (de gluten) dau o făină care se lucrează greu, pânea nu crește, și de aceea se plătește totdeauna ieftin de tot.

Grâul țărănesc, care este de multe ori cu neghină, pe lângă valoarea mică ce are în comerț, este și vătămător sănătății, căci din an în an înmulțindu-se — neghina — și amestecându-se cu grâul, pânea făcută din asemenea grâu, aduce și moartea, prin otrava ce cuprinde neghina, sub numele de *„saponină”*, după cum s'a întâmplat săteni lor din alte țări.

Prin curățirea grăunțelor nu trebuie să socotim numai valoarea lor în comerț, ci și valoarea lor ca sămânță, căci sămânând o sămânță bună, într'un pământ bine muncit, vom putea ajunge să ridicăm greutatea hectolitrică a grâului peste 80 kilorame, și numai atunci vom putea vinde suta de kilograme cu 15—16 lei, pe care azi abia o vindem cu 12—14 lei; de asemenea ridicând valoarea tuturor soiurilor de grăunțe prin greutate și curățire, pe lângă un bun câștig, vom avea și o hrană mai sănătoasă.

Pentru stârpirea buruenilor, cele mai nimerite mijloace sunt:

1) Să schimbăm felul sămânăturilor, făcând rotațiune, ca să vină într'un an plante prăștioare (porumb), cartofi, tutun, sfeclă de nutreț, de zahar, etc); într'alt an: grâu, orz, ovăz, și sub acestea să sămânăm lucernă sau trifoiu. Lucerna și trifoiul având o creștere timpurie primăvara prin ramurile și foile lor dese, fiind umbroase, ușor stârpesc buruenile sub ele, căci le înăbușesc, și le ea toată lumina.

2) La sămânat nu trebuie să lăsăm ici-colea, vetre goale, căci aceste vetre se umplu de burueni care răsar din sēmênțele ce erau îngropate și scoase afară cu plugul sau grapa, care pier înăbușite, atunci când sămânătura ar fi potrivită pe toată întinderea ogorului. Toamna, când s'a întârziat sămânătura grâul trebuie sămânat mai des, căci numai are când înfrății; ear' când se sămână mai de timpuriu — între sf. Marii, când este cel mai potrivit timp pentru sămânătura grâului, trebuie sămânat mai rărișor, căci are tot timpul să înfrățască și să câștige putere pentru a învinge buruenile. De asemenea în pământul gras,

trebuie sămânat mai rar, și în pământul slab (sêrac), mai des.

3) Sēmênța aruncată în pământ trebuie curățită cu toată grija și să nu rămână amestecată cu nici un bob străin; pentru a o curății bine, trebuie să o trecem de 2—3 ori prin trior și atunci nu numai că o vom curății bine de alte sēmênțe, dar' vor fi alese numai boabele cele mai mari și grele, lucru de cea mai mare însemnătate pentru sēmênța de sămânat; aceasta este baza agriculturii *„alegera sēmênței”*, căci ce vei sămâna, aceea vei culege.

4) Buruenile crescute prin lanuri, trebuiesc plivite prin luna Aprilie și a doua oară chiar în Maiu, când se ivesc din nou. Buruenile de prin jurul lanurilor; cu deosebire pălămida, trebuiesc cosite, mai înainte de înflorire și în timpul înfloririi, spre a nu-și scutura sēmênța, pe care vântul o duce peste toate ogoarele, și numai din câte-va fire de pălămidă și câte-va de neghină, se umple un lan întreg de sămânătură.

5) Prin arăturile adânci din toamnă și grăpatul de mai multe ori primăvara putem stârpi toate buruenile și chiar pirul, care este cel mai greu de stârpit. Locurile pline de pir, trebuiesc toamna arate adânc, primăvara earăși arate mai la suprafață și grăpate de 2—3 ori, până ce ese pirul deasupra, care trebuie scos afară de pe ogor, căci lăsat pe loc, earăși se înmulțește din fiecare nod de pe rēdăcină, crescându-i nou fir.

Atunci când vom curății ogoarele de burueni, ne vom asigura din munca noastră un bun câștig și o hrană sănătoasă

(„Albina")

Gh. Manolescu.

NOUTĂȚI

Focul din Cămpeni. Mercuri la 17 n. la 4 ore d. a. s'a iscat foc în Cămpeni. A ars aproape toată comuna. A căzut jefă biserică gr.-cat., școala pretura, casa comunală și oficiul sivanal. Mare parte sunt adăpostii în Abrud.

Publicăm apelul celor buni, ce sar în ajutorul traților lor.

Prea On. Direcțiune!

Comuna Cămpeni în 17 l. c. a căzut pradă flacărilor. A ars aproape total, și până în pământ, nimicindu-se, în sensul strict al cuvântului, tot avutul celor nenorociți.

Zeci de familii au rămas pe strade fără scut și adăpost, lipsiți chiar și de pânea de toate zilele.

Ca martori oculari putem constata că catastrofa e aproape fără păreche în istoria nenorocirilor.

Comuna înfloritoare din creeri munților este o ruină, care stoarce lacrimi și compătimire.

În fața acestei nenorociri este datorința noastră a tuturor, să sărîm fără întârziare, întru ajutorarea celor nenorociți. Apelăm deci la simțul de jertfă a tuturor și mai ales a băncilor noastre, rugându-ne să binevoiască a contribui cu obolul lor la alinarea suferințelor.

Lipsa este asititoare!

Ofertele marinoase binevoii a le trimite la adresa dlui Dr. Zosim Chirtop, avocat în Cămpeni (Topánfalva).

Abrud, 21 August 1904.

Mihaiu Cirlea Dr. Ștefan C. Pop,
notar public. avocat.

Dr. Laurențiu Pop,
avocat.

Schimbarea timpului. Luni seara 22 ale curente, pe la 8 $\frac{1}{2}$ ore nouri negri se iviră pe firmament în urma cărora deodată începu vuetul unui vânt puternic, care ținu aproape o jumătate de oră. Nu era suflăt de om ce nu ducea frica de atare ce foc, care în timpul mai recent mistui atăta agonișeală de zeci de ani a oamenilor muncitori. Toți se cugetau la înfricoșatele incenduri ce se vestiră din Gyöngyös, Cămpeni și alte locuri. — Curentul teribil împrăștie coloanele de nouri negri ce pluteau asupra orașului nostru.

Martți, la 23, până la ameazi fu earăși cald și un zăduf apăsător prevestea, că timpul are să se schimbe. Pe la 3 $\frac{1}{2}$ oare o ploie torențială vërșă ca cu ciubêrul fără rost de picuri, care ținu aproape $\frac{1}{2}$ oră. De aici încolo admosfera se schimbă a toamnă, noaptea ce urmă mai ploă și în 24, nouri sunt în permanentă. — O bucurie a cuprins pe toți, că căldurile tropicale s'cu sfârșit și cu schimbarea timpului, nădejdea țărânului și economului de câmp crește, că cel puțin pășunea vitelor va da spre bine, ear' sămânăturile de toamnă se vor putea începe pe sub auspicii bune. Ploia aceasta a ajutat mult și la vii, care încă erau amenințate. Boabele pipernicite se vor înmuia și vor mai crește, contragând umezeală. — Doamne ajutăne cel puțin în ora a unsprezece!

Cadeți locuitori de ofțieri români. La școala de cadeți din Sibiu au fost numiți cu ziua de 18 August n.: Florian Medrea, Aurel Bogdan, Ioan Lăzăroiu, Victor Macaveiu, Ovid Cenea, Ioan Popu, Teodor Colbazi, Bujor Voina, Nicolae Sângeorghean și Ioan Muntean.

Apotecar înebunit. Kováts Gusti, apotecar în Cugir de câteva zile a fost internat în o casă de nebuni. — Avem informație pozitivă dala oameni, cari îl cunoșteu de aproape pe acest apotecar, că de un timp oare-care dădea medicină de tot schimbate pacienților. Noroc însă, că nu a otrăvit pe nime în starea sa de haluciație.

Anuarul școlii comerciale rom. din Brașov pe anul școlar 1903—4 conține, afară de datele școlare, un tractat despre „Carierile abiturienților” de dir. Arseniu Viaicu, apoi 2) Chestiunea cursului practic special pentru cualificațiunea oficialilor de barcă. Din datele școlare extragem următoarele: personalul didactic se compune din 11 profesori. Au fost înmatriculați în anul școlar 1903—04 83 școlari. Au dat examenul de maturitate 23 absolvenți. Societatea de lectură a elevilor a fost condusă de dl prof. A. Băseanu. Ea are avere de 1659 cor. 81 bani și bibliotecă de 388 volume.

Temnițele rusești. Chinuri oribile au să sufere condamnații criminali și politici în temnițele din Rusia. Ministeriul rusesc de justiție a scos o carte, din care ne putem face idee despre suferințele întemnițaților din

Rusia. În 1901 numărul arestanților în Rusia era 88.207, dar' în anul acesta s'a urcat la 682.372, adecă cu 594.165. În acest period de 2 ani 2000 condamnați au fost executați, ear' 68.237 (10%) au fost internați în spitale. E îngrozitor numărul celor ce înnebunesc în temniță, mai ales la arestanții politici. Unii înnebunesc în grad mai mic. Aceștia nici nu mai sunt internați în spital, ci rămân și mai departe în temniță. E foarte rău, că în Rusia nici nu sunt temnițe destule. Și toate aceste în numele creștinății! Apoi să mai aibă Rușii inimă de a lupta contra Japonezilor?!

Sz 618—1904. vht.

1—1

ÁRVERÉSI HIRDDTMÉNY

Alulirott bír.ági végregajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-ai értelmében ezenel közhírre teszi, hogy az algyógyi kir. járás-bíróságnak 1900. évi Sp. 726/2 számú végzése következtében Dr. Muntean Aurel ügy. által képviselt Kaliman Tanásie javára Zsurzs Nikulae és társai ellen 94 kor. 40 fill. s jár. erejéig 1901. évi január hó 29-én foganatosított ki-elégítési végrehajtás útján lefoglalt és 726 koronára becsült következő ingóságok u. m.: gazdasági épületek, juhok, szekér és szarvas-marhák nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek az algyógyi kir. járás-bíróság 1904. évi V. 372/10 számú végzése folytán 94 kor. 40 fill. tőkekövetelés, ennek 1899. évi november hó 9. napjától járó 5% kamatai 13% váltódij és eddig összesen 158 kor. 40 fillérben birólag már megállapított költségek erejéig Voja községében a vhaajtást szenvedők lakásán leendő eszköziesére 1904. évi szeptember hó 3-ik napjának déllötti 10 órája határidőül kiützetük és ahhoz a venni szándékozók ezennel o y megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legőbbit igénynek szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elérverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeitetik.

Kelt Algyógyon, 1904. évi augusztus hó 13. napján.

Ruszyly Imre,
kir. bir. végrh.

Cărțile „Aurorei”

Director: LUCIAN BOLCAȘ

Editura Tipografiei „AURORA” A. TODORAN

În GHERLA (SZAMOSUJVÁR)

Prețul unei serii de 12 nri în abonament 12 cor. 60 bani.

Până la 31 August n. se primesc abonamente cu preț redus în condiții ușoare.

Prospecte trimite la cerere tipogr. editoare.

Cărțile „Aurorei” vor istorisi în o limbă ușoară despre întâmplările și bărbații mari din trecutul neamului nostru românesc. Nu avem până acum asemenea scrieri, pe cari să le poată cetii cu plăcere și folos toată obștea, bētrâni și tinerii, învățații și știutorii de carte mai puțină și pentru acea ne așteptăm, că toți bunii români doritori de a cunoaște istoria națiunei lor vor grăbi cu bucurie a-și abona Cărțile „Aurorei”. 2—4

Atelier Fotografic.

Aduc la plăcuta cunoștință a prea onoratului public din Orăștie și jur, că am mutat

„Atelierul meu Fotografic”

din casa dlui Herman în strada apei Nr. 31 lângă școala de fete a statului.

În urma iluminării mai cu scop și a aranșării mai plăcute a „Atelierului meu Fotografic”, conform recerînțelor timpului, sunt pe deplin în stare a corēspunde tuturor dorințelor și ca formă, și ca frumșețe. Nizuința mea de căpetenie va fi a dovedi prea onoratului public, că un fotograf provincial încă poate concura cu cei din orașe principale.

Pentru prețuita părtinire să roagă cu deosebită stimă

ARTHUR ADLER,
fotograf.

3—4

„DACIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

P. I.

Avem onoare a vă recomanda apa noastră minerală aprefiată și calificată de cel mai chemat organ al țerii noastre.

ANALISA CHEMICĂ

A APEI ACRE „ISVORUL-DACIA“ DIN ȘOIMUȘUL-MURĚȘULUI, LÂNGĂ DEVA.

	în 1000 grame apă
Calcium hydrocarbonat	1.0542
Magnesium hydrocarbonat	0.3497
Calcium sulfat	0.2316
Natrium hydrocarbonat	0.1705
Ferum hydrocarbonat	0.0390
Kalium chlorid	0.0520
Mangan hydrocarbonat	0.0154
Kalium hydrocarbonat	0.0094
Lithium hydrocarbonat	0.0019
Silicium dioxid	0.0096
Suma substanțelor solide	1.9333 grame apă
Acid carbonic liber	2.3953
Volumul acidului carbonic liber	1214.6 c. c.

Precum dovedește analiza, „Isvorul-Dacia“ din Șoimușul-Murășan (apă acră de Pauliș) e a se număra în grupa acelor ape acre pământoase, cari conțin fer. După caracterul seu chemic, format din cantitatea și proporția părților sale constitutive, isvorul acesta face parte din *grupa apelor mai renumite*. Are un prea plăcut gust și fiindcă conține deosebit mult acid carbonic — în privința căruia „Isvorul-Dacia“ ocupă un loc între apele acre mai de frunte — prin limpezimea sa e o excelentă apă de beat. Pentru locuitorii părților lipsite de darul unei ape sănătoase: apa „Isvorului-Dacia“ e de neprețuit. Din compoziția potrivită a apei se poate deduce, că și pentru praxa medicală „Isvorul-Dacia“ va fi un factor important.

Conform actului alăturat, apa trimisă spre analizare s'a scos și sigilat în fața antistiei comunale.

Budapesta, la 3 Martie 1903.

Dr. Frankó Vilmos m. p.,

(L. S.)

profesor de chimie la școala reală superioară de stat a cercului II-lea din B.-Pesta, membru al academiei maghiare de științe.

Institutul nostru a îngrijit, ca aceasta apă distinsă și răcoritoare, care beută curată, cu vin ori sirup este tot asemenea de excelentă să fie pusă la dispoziția onoratului public și anume cu un preț foarte ieftin:

- a) 1 ladă cu 25 sticle de 1 ltr. franco gara Deva Cor. 6.25
 b) 1 „ „ 50 „ „ 1 „ „ „ „ „ 14.50
 c) 1 ladă cu 25 sticle de 1/2 ltr. franco gara Deva Cor. 5.50
 d) 1 „ „ 50 „ „ 1/2 „ „ „ „ „ 13.—

la retrimiterarea ambalagiului (ladă, sticlă și tioc franco gara Deva) se restituie

ad: a) Cor. 4.50 || ad: c) Cor. 4.—
 b) „ 11.— || d) „ 10.—

Comandele, plățile și reclamele se fac la adresa jos scrisă.

Ca întreprindere folositoare, apelăm la binevoitorul D-voastră sprigin, rugându-vă a ne onora cu comande cât de multe.

Deva, Martie 1904.

„Dacia“

intreprindere de apă minerală în Deva.

„DACIA“

institut de credit și economii, societate pe acții.

Reședința societății: Orăștie (Szászváros, Broos).

Birourile societății se află în casele proprii:
(Strada Berăriei nr. 12).

Capital social 100.000 cor.

Operațiunile societății sunt:

A) primește depuneri spre fructificare.

a) depuneri fără anunț până la 100 cor. 5 1/2 %.

b) depuneri mai însemnate cu anunț de un an cu 6 %.

c) depuneri făcute de biserici, școli, corporațiuni culturale ori cu scop de binefacere cu 6 %.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri se cuprinde în libelul de depuneri.

Depuneri, ridicări și anunțuri se pot face și prin postă și se rezolvă fără întârziere.

B) Acoardă credite personale pe lângă cambii.

C) Acoardă împrumuturi pe efecte.

D) Acoardă împrumuturi pe lângă siguranță ipototecară.

E) Institue ramul de amanetare pe aurituri, argintării, pe lângă dispozițiile legale existente, procurându-și concesiunea forului competent.

F) Cumpără și vinde efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

G) Cumpără și vinde realități.

H) Cumpără și vinde ori-ce lucruri mobile.

I) Tot felul de întreprinderi comerciale și economice, în societate cu alții ori singură.

K) Finanțează patente.

L) Arândează și exarândează realități și alte drepturi și întreprinderi de tot soiul.

Direcțiunea.

Anunț!

Subscrisul am construit o nouă scărmanătoare de lână în Vinerea (Felkenyér), la șoagăru de scânduri din capul satului din jos, sistem de tot nou, care se poartă cu putere de apă. Pentru o chilă lână se plătește numai 10 fileri (5 cruceri).

5—5

Nicolae Herlea alui Elias.

„THE STANDARD“

fondată în anul 1825.

Efectuește

Asigurări de viață pe lângă condițiuni foarte favorabile.

In-asso anual Coroane: 32.000.000— Dividende solvite Cor.: 170.000.000—

Avere proprie: 260.000.000— Despăgubiri de viață: 520.000.000—

Agentura generală pentru Transilvania: Cluj. Strada Ferencz József Nr. 17.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, Strada Kossuth-Lajos Nr. 4 în palatul Standard (Casa proprie).

27—50

Centrala generală: Edimburg (Anglia).

Inserțiunile și reclamele sunt sufletul comerțului!

Inserțiuni și reclame cu prețuri moderate se primesc la administrația foii „Activitatea“.

„Minerva“ inst. tipogr., societate pe acții

in Orăștie Szászváros.

Opuri —
 Bilete de log.
 Broșuri —
 Circulare —
 Bil. de vizită
 Invitări —
 Bilanțuri —
 Acții —
 Cap. de epist.
 Placate —
 Ord. de dans
 Adrese —
 Compturi —
 Note —
 Preț Curent.
 Anunțuri —
 Registre —
 Imprimare —
 Couverte —
 Bilete de cun.
 Etc. etc. etc.

Există deja de 15 ani și este pro-
 veyută cu tot felul de material
 necesar, ca ori-care altă tipografie.

Institutul Tipografic

„Minerva“

pe lângă că efectuește ori-ce co-
 mande repede și cu prețuri mode-
 rate, se îngrijește totodată ca toate
 acelea să fie estetic lucrate și
 fără erori.

Până de present se bucură de sprigi-
 nul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă
 aceasta despre promptitudinea și
 acuratețea cu care efectuește ori-ce
 lucrare.

Ca prima tipografie românească în
 acest mare comitat, se roagă de bine-
 voitorul sprigin al celorlalte institute
 rom., precum și al privaților.